

Nr 257.

Av herrar **Lindberg** och **Lundgren**, *angående bidrag till uppförande av ett sjömanshem i Antwerpen.*

Den svenska sjöfarten är av utomordentligt stor betydelse för landet. Bruttofrakterna uppgingo under åren 1937 och 1938 enbart i utrikes fart till 336 respektive 315 miljoner kronor, tidsbefraktningsavgifterna inräknade. För 1946, det sista år för vilket statistiska uppgifter föreligga, intjänade handelsflottan i utrikes fart icke mindre än 858 miljoner kronor. Den behållna inkomsten härav för landet — alltså med frändrag av sjöfartens omkostnader i utlandet — torde för sistnämnda år icke kunna skattas lägre än till 500 miljoner kronor. Det torde med allt fog kunna antagas, att 1947 års siffror åtminstone icke skola ligga lägre än siffrorna för 1946. Betydelsen av ett årligt tillskott till betalningsbalansen av denna storleksordning, särskilt under nuvarande förhållanden, ligger i öppen dag.

Av avgörande betydelse för sjöfartsnäringsens vidmakthållande och utveckling är att tillräcklig tillgång till arbetskraft föreligger för fartygen. För den utrikes sjöfarten innebär detta i realiteten även att erforderlig komplettering eller avlösning av besättning skall kunna ske icke bara i hemlandet utan också i för sjöfarten centralt belägna hamnar i utlandet. Härvid ifrågakommo under förkrigstiden i första hand hamnar som Antwerpen, Rotterdam, Rouen m. fl. Även Hamburg spelade en mycket betydelsefull roll såsom mönstringsort för svenskt sjöfolk.

Det behov av särskilda inkvarteringsmöjligheter i utlandet för hyressökande och andra sjömän av svensk, dansk eller norsk nationalitet, som med styrka gjorde sig gällande redan omkring sekelskiftet, framkallade på sin tid bildandet av Föreningen för skandinaviska sjömanshem i utländska hamnar. Föreningen organiserades på en svensk, en dansk och en norsk avdelning, alla med samma rättigheter och skyldigheter och under en gemensam huvudstyrelse med kontor i Oslo. Med de begränsade tillgångar, som stodo till buds för de särskilda avdelningarna, måste föreningen för sina olika sjömanshem åtnöja sig med inköp av äldre fastigheter, som betingade mera överkomliga priser än nybyggnader för ändamålet skulle ha gjort. Under en senare tid ha nya lokalbehov tillgodosetts genom nybyggnader i mån så varit möjligt. Vid återupptagandet av sjömanshemsverksamheten i Marseille år 1928 nybyggdes sålunda ett hem därstäder av föreningen. Likaså nybyggdes år 1933 i Rotterdam ett sjömanshem såsom ersättning för ett äldre sådant. Särskilt det sistnämnda hemmet betydde ett stort framsteg, då hemmet kunde utrustas med sovrum med varmt och kallt vatten och

andra moderniteter för den tiden. Tyvärr återstår av detta hem efter kriget icke någonting.

Från statens sida har den svenska avdelningen under hela tiden åtnjutit understöd för sin verksamhet i form av bidrag från handels- och sjöfartsfonden och i vissa fall även av lotterimedel. I förhållande till behovet ha bidragen varit av blygsamma mått. I det betänkande som sjömansutredningen av år 1931 (SOU 1934: 5) avgav lämnas å s. 84 ff. en ingående redogörelse för de årliga och andra bidrag den svenska avdelningen åtnjutit. Efter förslag av sjömansutredningen erhöll avdelningen genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t åren 1936 och 1938 av lotterimedel två bidrag vardera å 50 000 kronor till stärkande av sina kapitaltillgångar. Det årliga bidrag, som avdelningen åtnjuter från handels- och sjöfartsfonden, har under senare tid utgått med 10 000 kronor om året. Bidraget sättes i viss relation till summan av bidragen från enskilt håll under respektive år. På grund av beslut av Kungl. Maj:t i samband med beviljandet av de nyssnämnda två bidragen å vardera 50 000 kronor ingår numera i styrelsen för den svenska avdelningen en av Kungl. Maj:t utsedd ledamot.

Genom de härjningar, som övergått föreningens hem under krigsåren, har föreningen ställts inför uppgiften av en mycket omfattande nybyggnadsverksamhet. Med de krav som nutiden ställer på bostäder och samlingslokaler m. m. kan föreningen, i varje fall så vitt angår den svenska avdelningen, icke möta dessa uppgifter utan statens mellankomst. Den svenska avdelningens sammanlagda kapitaltillgångar uppgingo enligt senast verkställda bokslut den 31/12 1946 till i runt tal 570 000 kronor. Upplysningsvis kan nämnas att den norska avdelningens tillgångar vid samma tid utgjorde omkring 1 500 000 norska kronor och den danska avdelningens motsvarande behållning omkring 620 000 danska kronor. I kapitaltillgångarna ha icke i något av fallen inräknats vederbörande avdelningars andelar i fastigheter eller i vissa tomter som föreningen nyligen inköpt i Antwerpen och Rouen. De utåt redovisade tillgångarna utgöras av värdepapper och banktillgodohavanden. Det är att märka, att i varje fall den svenska avdelningens kapitalbehållning till alldeles övervägande del uppkommit genom bidrag från enskilda och donationer.

Sedan föreningen omedelbart efter kriget återupptagit vissa tidigare planer på nybyggnad av sjömanshemmet i Antwerpen, beslöt föreningen såsom ett första led i nybyggnadsverksamheten, under förutsättning att den ekonomiska sidan av saken skulle kunna ordnas, att låta därstädes uppföra ett nytt sjömanshem enligt fullt tidsenliga linjer. Det uppdrogs åt en dansk arkitekt att utarbeta planer och ritningar med kostnadsberäkningar. Efter vissa omarbetningar hava ritningarna blivit fastställda. Enligt beräkningarna komma kostnaderna för hemmet inklusive utrustning att uppgå till i svenskt mynt omkring 1 815 000 kronor. De voro från början beräknade till betydligt mindre belopp; ökningen sammanhänger bland annat med att en

fördyring av byggnadskostnaderna i allmänhet under tiden inträtt i Belgien. Av kostnaderna kommer en tredjedel på varje avdelning.

Det säger sig självt, att den svenska avdelningen med sina begränsade tillgångar och med de uppgifter, som förestå för föreningen också på andra håll, icke kan till någon större del bestrida avdelningens andel i kostnaderna. Avdelningen — vars styrelse undertecknad Lindberg tillhör — har därför till Kungl. Maj:t ingått med framställning om statsbidrag för ändamålet. Framställning har gjorts i särskilda skrivelser till Kungl. Maj:t den 11 november 1946 samt den 26 juni och den 8 september 1947; en ytterligare skrivelse ingavs den 8 januari 1948.

1946 års sjömanskommitté, som den 15 april 1947 avgivit betänkande med förslag angående välfärdsanordningar för sjöfolk i hamn (SOU 1947: 29), sätter Antwerpen främst i ordningen bland utländska hamnar i Europa vilka böra förses med s. k. sjöfartshotell. Kommitténs uppfattning har icke motsagts i något av de yttranden, som efter sedvanligt remissförfarande inkommit till handelsdepartementet. Det faktiska behovet av ett nytt sjömanshem i Antwerpen får alltså anses i full utsträckning styrkt. Återstår frågan om statens bidrag till detsamma och storleken därav. Det skulle under vanliga förhållanden förelegat anledning att avvakta utgången av Kungl. Maj:ts beslut över kommittéförslaget i hela dess vidd innan frågan bragtes under riksdagens prövning. Med hänsyn till sakens brådskande natur synes emellertid angeläget, att saken toges under prövning snarast möjligt. Det må framhållas, att alla förarbeten för byggnadens uppförande vidtagits och byggnadstillstånd och erforderliga licenser beträffande byggnadsmaterielet erhållits av vederbörande myndigheter i Belgien. Byggets igångsättande beror sålunda numera uteslutande på finansieringsfrågan. Den under kriget svårt skadade äldre byggnaden har rivits, och verksamheten upphålles i provisoriska lokaler som stått till buds. Man kan ha olika uppfattning om hur stora krav som rimligen kunna ställas på lokalerna under ett provisorium i en stad som Antwerpen efter kriget, men att förhållandena äro otillfredställande får anses utan vidare framgå därav, att utrikesdepartementet i skrivelse till avdelningen förra året, under hänvisning till ett yttrande av konsulenten för sjöfartsärenden av social natur inom utrikesförvaltningen, meddelat, att departementet tyvärr icke såge sig i stånd att anmoda svenska konsulatet i Antwerpen att inkvartera sjömän i det provisoriska hemmet. Vidare — något som är icke minst viktigt — lära byggnadskostnaderna i Belgien alltjämt vara i stigande, vilket hotar att ytterligare fördyra bygget ju längre det dröjer med utförandet. I sin ovannämnda framställning till Kungl. Maj:t den 8 september 1947 anhöll den svenska avdelningen om statsbidrag till nybyggnad av ett sjömanshem i Antwerpen samt till hemmets utrustning med ett belopp av 600 000 kronor. Avdelningens framställning synes oss även vad bidragets storlek beträffar välgrundad.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen ville såsom bidrag till den svenska avdelningen av Föreningen för skandinaviska sjömanshem i utländska hamnar för bestridande av avdelningens andel i kostnaderna för nybyggnad av ett sjömanshem i Antwerpen samt för hemmets utrustning bevilja ett belopp av 600 000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1948.

Carl Lindberg.

Sven Lundgren.
